A WEIMARI SZELLEM

mellett tett hitet Thomas Mann előadásában

A humanizmus bátorságát hirdette a sajtónak adott nyilatkozatában Thoman Mann, a Hansa-városok patríciusa, a világ egyik legnagyobb élő írója itt Budapesten. A humanizmus nem húzódhatik szellemi felsőbbrendűségének és erkölcsi magasságának tudata mögé, nem engedheti át a területet a barbárságnak és harsány toroknak és kemény ökölnek. Küzdenie kell a maga szellemi és erkölcsi ideáljaiért, mert *ez a kor a humanizmus döntő küzdelmének kora...*

Ez a foglalata Thoman Mann nyilatkozatának. A humanizmus vészkiáltása a betörő barbarság ellen. Ismerte vagy nem ismerte Mann e nyilatkozat megtételekor az egyik szélsőjobboldali magyarnyelvű hitlerista lap otromba támadását, amellyel a vendégbe beleharapott, ismerte-e és az effajta támadások ellen is szólott-e a humanizmus emberének csatasorba állítása? Aligha. A művész oly nagy, az ellenfél oly szánalmasan kicsi, hogy a felhívás az *elvnek*, az *egésznek*, a nagy barbárságnak és nem egy picike kis részének szólott.

Igen: a humanizmus döntő csatája. Író, írj, költő, szavalj, tudós, állj ki, polgár, munkás, védekezz, vallj színt és tedd meg a dolgodat! Ha nem: Európa az új Timur Lenk-eké. Ha nem: emlék lesz hamarosan „Tonio Kröger", „Buddenbrook", a „Varázshegy", „Nagy Frigyes" és sok-sok thomasmanni alkotás.

Költő, szavalj... és ha az történik veled, mint József Attilával, akinek ódája Thomas Mann előadásával egyidejűen nem hangzott föl a színház nézőterén, mert *a rendőrség megtiltotta*, írd meg a másikat, írd meg a harmadikat, tarts ki a magad posztján, tedd meg a lehetőt, hogy elkerüld az elképzelhetetlent. Nem ódáról és nem regényről, mégcsak nem is József Attiláról, sőt nem is Thomas Mannról van szó. *A kultúra forog kockán és a jó írónak jó harcosnak kell lennie.* (—l —ó)

Az író előadása a Magyar Színházban

Nem véletlen, hogy az elbeszélésnek, amelyet *Thomas Mann* a „Szép Szó" szerdai estjén felolvasott, helyszíne Weimar s egyik hőse — bár meg sem jelenik személyesen a színen — az öregedő Goethe. Nem véletlen, mert Thomas Mann *vérbeli weimari szellem.* Weimari abban az értelemben, amelyben ez a lélekben és korban dúló vihar, a *Sturm und Drang* megfékezését, a klasszikai tökély akaratát, a patriciusi szellem kikristályosodását jelenti. Weimar az az éghajlat, amelyben a szenvedélyes, a társadalom rendje ellen lázadó fiatal Goethe a Tasso és a Dichtung und Wahrheit higgadtan bölcs és kissé szomorúan mindenttudó, öreg Goethejévé változott.

Thomas Mann kettős egyénisége

Thomas Mannak már fiatalkori művészete is az öreg Goethéével a legrokonabb. A goethei bölcsességet az egyéni lemondás és megalkuvás keserűsége színezte. Thomas Mann rezignáltsága más gyökerű: művészete *a kékszemű német patriciusosztály végzetes hanyatlásáról*, a polgári művelődés *belső ellentmondásairól* tanuskodik olyan végérvényes, örök időkre szóló formában, amilyent csak önmagukban harmonikus korok legnagyobb művészeinél találunk meg.

Ez talán Thomas Mann egyéniségének legérdekesebb *kettőssége.* Abban a korban, amelyben ez már-már időszerűtlen, tanuságot tesz a *humanista szellem* eredeti célkitűzéseinek tisztasága mellett.... Önmagán gúnyolódó polgársággal, mesteremberi szeréremmel s az ihlet helyett a szorgalmat hangsúlyozó szerénységgel képviseli azt, ami a legnagyobb volt a nagy században: az emberiség legmélyebb titkaira irányuló *kíváncsiságot*, a nagy és a kis világ értelmét bolygató, goethei *vakmerőséget.*

Ezért nem lépheti már át annak az országnak küszöbét, amelynek *legnagyobb élő fia*, azért jött csehszlovák állampolgárként Budapestre felolvasni legújabb művét.

Tiltakozás az erőszak és hontalanság ellen

Találgatták, mért hagyta abba Thomas Mann *a bibliai trilógiát*, amelyben az örök emberi hieroglifájának megfejtésén szorgoskodott, mért szakította félbe egy másik munkával, amelynek helyszíne és levegője Weimar? Thomas Mann elbeszélése *megadta* a kérdésre a választ. Tiltakozás ez az elbeszélés — természetesen manni értelemben vett, választékos és előkelő tiltakozás — *a hontalanítás erőszaka és a hontalanság fájdalma* ellen. Mert fájdalom lebeg a remekül komponált, derűt keltő, irónikus közbevetésekkel, finom észrevételekkel, rokokó ötletekkel meg-megszakított, klasszikus körmondatok fölött. Az író, aki testi valóságában nem keresheti föl azt a tájat, ahová a német szellem folytonossága szerint odatartozik, a mithosz világából, a képzelet és a teremtés útlevélre és állampolgárságra nem szoruló szárnyán *hazatalált.*

A közönség, amely a *Magyar Színházat* zsúfolásig megtöltötte, mély figyelemmel és megértéssel hallgatta annak az írónak lehelletfinomságú vallomását, akinek — amint *Ignotus Pál* mondotta tartalmas bevezető előadásában — nem sikerült, minden hajlama és szándéka ellen sem, népszerűtlennek lennie. A percekig tartó taps, amellyel az elitközönség Thomas Mannt köszöntötte és búcsúztatta, *a művészen keresztül a weimari gondolatnak is szólt* s külön az előadóművésznek, aki minden alakot s az alakok minden érzelmi rezdülését a mozdulatok s a hangsúly finom kísérőjátékával fejezte ki.

*

Thomas Mann a sajtó képviselői előtt rövid nyilatkozatot tett az incidensről: József Attila üdvözlő versének betiltásáról.

— Ő — mondotta — nagy köszönettel és hálával vette a kitűnő fiatal költő szándékát, hogy versét, amelyet részére németre is lefordítottak, üdvözlésképpen fölolvassa. Nem akar a betiltás fölött kritikát gyakorolni, csupán *őszinte sajnálatát* fejezi ki, hogy a közönség nem hallhatta a szép költeményt.

Fejtő Ferenc

Thomas Mann beiktatása Prosecben

Az 1200 lakosú Prosec nevű csehszlovákiai városka az egész világ előtt ismertté tette nevét azzal, hogy polgárjogot adott Thomas Mannak, a világhírű emigráns német írónak és ezzel lehetővé tette, hogy fölvegye a csehszlovák állampolgárságot.

Thomas Mann hétfőn meglátogatta Prosec városát, ahol tiszteletére szép és bensőséges ünnepséget rendeztek. Az üdvözlő beszédet a városka polgármestere tartotta és kiemelte, hogy *megtiszteltetésnek tartja Prosec számára, hogy a legnagyobb élő német írónak polgárjogot adhat.* Megemlítette, hogy ugyancsak polgárjogot adtak *Heinrich Mannak és Klaus Mannak is.*

Ezután átadták Thomas Mannak az állampolgársági oklevelet, majd Thomas Mann beírta nevét a város emlékkönyvébe a következő sorokkal: „Thomas Mann, új hazájában tett látogatásának első napján."

A nagy írót a városka lakossága szeretettel ünnepelte. Megható jelenet volt, amikor *három munkás* lépett Thomas Mann elé. Az egyik francia, a másik angol, a harmadik cseh nyelven üdvözölte és kérték, hogy érezze magát közöttük úgy, mint otthon.

Az év első magyar filmje:

Tisztelet a kivételnek!

Ifjúság, szerelem, sport és sok vidámság, hangulat, izgalom!

Főszereplők:

Rádai Imre, Tolnai Klári, Rózsahegyi,

RÁTKAI, Juhász József, Vizvári M., Mecséry Ila

Zene: Fejér György

Rendezte: Ráthonyi Ákos

Premier ma!

Uránia • Radius

5, ½8 és díszelőadás ½10 órakor

Megállt Francóék offenzívája Madridnál

Tüzérségi harcra szorítkoztak az ellenfelek

A napokon át tartott állandó támadások, amelyekkel Francóék Madrid bevételére törekedtek, valóban szünetelnek és mindkét fél részéről a harcok tüzérségi párbajra szorítkoznak. Az ostromlók a súlyos veszteségek miatt kimerültek. A közeljövő megmutatja majd, hogy a felkelőknek ez a második nagy offenzívája ezzel be is fejeződött-e, vagy pedig csak újabb pótlásokra várnak, hogy ezeket is harcbavessék.

Tüzérségi párbaj — rohamozás nélkül

(Madrid, január 13.) A védelmi tanács *szerdán délben* a következő hadijelentést adta ki:

A madridi harctér valamennyi szakaszán egész éjszaka heves tüzérségi párbaj folyt, de a hadi helyzetben nem állott be sehol sem változás. A többi harctéren nem történt jelentősebb esemény.

(Madrid, január 13.) **A főváros körül a helyzet változatlan. Az ágyúk ma reggel hallgattak. Az egész frontot köd takarja. Délután 3 óra tájban a város délnyugati részén Casa del Campo irányából ágyúzást hallottak.**

(Bilbao, január 13.) Hivatalosan jelentik:

A marquinai szakaszon a kormányhű tüzérség hatásosan bombázta az ellenség állásait és kaszárnyáját.

Az ellenség tüzérségi válasza nem járt következményekkel. A harctér többi pontján teljes a nyugalom.

Valenciát bombázták — eredmény nélkül

(Valencia, január 13.) Kedden este ¾9 óra tájban erős ágyúzás hallatszott a tenger felől. Körülbelül *ötven bomba robbant egy félórán belül, majd ismét csend lett.* Az ágyúzás hallatára azonnal

elrendelték a városban a riadókészültséget és a lakosság fedezékeibe menekült.

Az egész város teljes sötétségbe borult. A kormány védelmi repülőgépei felderítőrepüléseket végeztek a város körül, de

a felkelők repülőgépei nem jelentek meg.

Bizonyos értesülések szerint a felkelők a Valencia-kikötő és a Nazarets helység közti tengersávon ágyúztak.

Olvasd a Népszavát és szerezz uj előfizetőket!

Négy szoba — négy gyerek

A különleges német tervek napról-napra követik egymást. Ma a horogkeresztes „Házi tűzhely" intézmény jelentkezett és kürtölte világgá célkitűzéseit: „Minden német munkáslakásnak négy szobából kell állnia és az egyszobás, kétszobás lakások építését meg kell szüntetni."

Szép terv, szép célkitűzés. Csak két napja adták ugyancsak parancsba, hogy minden rendes német családban *négy gyerek* legyen. A kettő összefügg, mert a lakásreformerek ki is mondják: a négyszobás lakás nem azért kell, hogy a munkásember szebb, örömteljesebb, kulturáltabb életet élhessen, hanem, hogy nagyobb családot nevelhessen föl.

Arról azonban mélyen hallgat a „Házi tűzhely" társaság vezérkara, hogy *miből fizessék* a német munkáscsaládok a négyszobás lakás bérét. Hivatalos adatok szerint *a német munkások túlnyomó többségének havi keresete 100 márka alatt van.* Ebből négyszobás lakást bérelni nem lehet. De valószínű, hogy a horogkeresztes fajapostolok beérik majd a gyermekszaporulattal — négyszobás lakás nélkül is. Ha ugyan lesz gyermekszaporulat?

Váltson kedvezményes jegyet a Városi Színház

előadásaira. — Jegyek kaphatók Kultúrpropaganda jegypénztárunknál, Erzsébet körút 35. Tel.: 13-03-27